

Introduksjon til del 4

Etter å ha arbeidet med denne introduksjonen skal du kunne:

- skille mellom normative og deskriptive spørsmål om etikk;
- skille mellom normativ etikk og metaetikk;
- identifisere noen hovedtrekk ved tre typer normative etiske teorier.

Etikk i yrkesutøvelse og samfunnsdebatt

Universitetsutdanninger rekrutterer ofte til stillinger hvor man har ansvar for å ta beslutninger som kan være moralsk vanskelige. Hvis du tar en helseutdannelse, vil du kunne komme i situasjoner hvor du må ta stilling til hvor mye informasjon pasienter skal få, om en behandling av en livstruende sykdom skal opprettholdes eller avsluttes, eller hvordan knappe ressurser kan prioriteres på en rettferdig måte. Hvis du jobber med prosjektering av bygg og anlegg, må du i mange tilfeller veie hensynene til for eksempel naturvern, klima og økonomi opp mot hverandre. Hvis du jobber innenfor

undervisning eller offentlig forvaltning, vil du måtte ta beslutninger som kan ha stor innvirkning på fremtiden til andre mennesker.

I eksemplene over er det ikke slik at man bestemmer helt fritt hvilke beslutninger man skal ta. Det kan være lover og forskrifter som regulerer en virksomhet, og man kan ha fått instruks fra arbeidsgiveren sin om hva man skal gjøre. Men vi er likevel ikke fritatt fra ansvaret for å gjøre egne etiske vurderinger når vi utøver yrkene våre. En av grunnene til det er at norske lover ofte gir et stort rom for at arbeidstakere gjør egne vurderinger basert på åpne retningslinjer.

Vi kan som sagt også ha mindre handlefrihet når vi blir pålagt av en leder å handle på bestemte måter. Men vi er heller ikke da fritatt fra det etiske ansvaret for handlingene våre. Vi kan ikke fraskrive oss ansvar ved å si at «vi bare følger ordre». Du har for eksempel selv ansvar for det du bidrar til hvis du velger å jobbe for en våpenfabrikk som eksporterer materiell til totalitære regimer. Det samme gjelder hvis du arbeider for en forskningsinstitusjon som lar seg presse av en oppdragsgiver til å fremstille resultater på en måte som kan være problematisk.

Etisk refleksjon er altså viktig i mange av de jobbene man kan få når man har universitetsutdannelse. Men som universitetsutdannet har man også et annet viktig ansvar, nemlig å bidra til offentlig debatt om etiske og politiske spørsmål. Samfunnet er avhengig av at de som er spesialister på ulike fagområder, sørger for at samfunnsdebatten foregår på riktig faktagrunnlag, slik at politikere og andre med makt kan ta best mulig beslutninger. Men det er ikke tilstrekkelig at man